

Informe sobre l'Aqüeducte de Morella

Autor: Comissió de Llegat Històric i artístic

Coordinadors: Jesús Huguet i Vicent Àlvarez

Ple: 25 de juliol de 2005

Antecedents

Per escrit d'entrada al nostre registre de 12 de maig de 2005, la Direcció General de Patrimoni demanà al CVC l'informe preceptiu per a la declaració com a BIC de l'Aqüeducte de Morella.

A l'escrit de la DGPGV s'adjunta una documentació amb el contingut següent : denominació del bé, descripció, cronologia històrica, parts integrants, entorn afectat per la declaració, criteris d'intervenció i plànols.

Per part de la Comissió de Govern es va traslladar la documentació a la Comissió de Llegat, la qual va comissionar els consellers Huguet i Àlvarez per a la redacció de la proposta d'informe. En compliment de l'encàrrec es lliura el present informe.

El bé objecte de la declaració

Es tracta d'un conjunt de conducció d'aigua a la població de Morella, format per un aqüeducte, avui dividit o seccionat en dos trams diferenciats, i diferents elements més, tals com conduccions, túnels i aljubs.

Per part del CVC es vol remarcar que el conjunt representa dos valors molt qualificats, l'històric-monumental, i el paisatgístic, els quals aspectes, des del nostre punt de vista, demanen una especial protecció tant de l'àmbit urbanístic com de l'estètic.

La necessitat de dotar d'aigua a la població de Morella naix ja en l'època de Jaume I, que dona en 1273 el manantial de la Font de Vinatxos a la ciutat, la qual abans se servia només de les de l'Avellar, Romeu, Bassa del Poll i Bassa del Prat dins del nucli urbà. Jaume II va autoritzar el Consell de Morella a construir l'aqüeducte; a partir de l'any 1315 i fins al 1338 es va anar fent la construcció, i fou en 1359 quan l'aigua va arribar a la que avui es coneix com Font Vella.

Fins al 1960 el sistema funcionà. Amb les obres de la carretera es va destruir un tram de la canalització, cosa que el CVC ha comprovat. Aquesta circumstància lamentable mostra la necessitat de protecció del bé, fins i tot davant d'actuacions d'altres administracions.

Les parts més visibles i importants del conjunt són: la Font de Vinatxos, punt de captació de l'aigua de l'aqüífer; els Arcs de Santa Llúcia (amb dos sèries superposades d'arcs gòtics d'una longitud de 120 metres, una amplària d'1 metre i una alçada de 14,50); i els de la Pedrera (també de dos sèries d'arcs, ogivals els de baix i de mig punt els superiors, de 140 metres de longitud, una amplària també d'1 metre i una alçada de 13). El segon (els Arcs de Santa Llúcia) és el més proper a la ciutat de Morella, i per tant més visible. Està afectat per algunes edificacions antigues. El tercer (els Arcs de la Pedrera) ha quedat ocultat, no hi ha edificacions que l'afecten i per tant apareix en tota la seua extensió i dimensions. L'antiga carretera el travessa, avui és un camí rural i està en un espai que caldria conservar i evitar-hi qualsevol edificació; com no és tan visitat com l'altre no té l'atenció deguda i caldria alguna intervenció.

L'entorn i les mesures de protecció

Les propostes de la DGPC són correctes i les habituals, i tenen en compte tant les edificacions com els usos. Així i tot, caldria recomanar la senyalització dels dos trams, el de la Pedrera i el de Santa Llúcia. Quant al primer, caldria facilitar l'accés i fer-hi alguna intervenció de consolidació. En les restes de conducció s'observen sòsides i fins i tot alguna acció destructiva menor recent. Les autoritats, i el mateix municipi, haurien de vigilar més aquests punts.

Algunes de les edificacions agropecuàries presenten una estètica que afecta negativament al paisatge; caldria sobretot dissimular l'impacte visual de la granja existent al peu del tram de Santa Llúcia.

Conclusions

S'informa positivament la proposta de declaració de BIC del conjunt conegut com Aqüeducte de Morella. Amb les recomanacions suplementàries que es manifesten en relació als aspectes paisatgístics i estètics, i a la vigilància i la consolidació de les restes monumentals objecte del present informe.

Com a suggeriment aquest CVC considera que podria ser oportú instal·lar algun element que visualitze l'ús de l'aigua a l'aqüeducte "in situ". Aquest element il·lustraria i milloraria la visita turística.